

Projekts tuvojas izšķirošam iznākumam

Ilze Kopmane

Lielākais pasākums projekta laikā ir LNS organizētais Vislatvijas nedzirdīgo forums 2005. gada 18. – 21. maijā Rīgā Latviešu biedrības namā (skat programmu tālāk).

Lai nonāktu līdz tam, paveikts liels iepriekšējās sagatavošanas darbs. Viens no svarīgiem darba posmiem bija pie 500 nedzirdīgo cilvēku aptauja un semināru sarīkošana visā Latvijā, kā arī iegūtās informācijas apkopošana un analīze, lai noteiktu tālāko darbu virzību — tēmas, kas padziļināti jāapspriež izveidotajās tematiskajās darba grupās.

Projekta vadības grupa uzklusēja M.Piternieces sagatavoto kopsavilkumu par iegūto informāciju projekta pasākuma gaitā.

Jāattista kontakti

Viens no galveniem secinājumiem — vietējām nedzirdīgo organizācijām ir visai vāja sadarbība ar sava reģiona sociālās palīdzības dienestiem. Par to liecināja daudzie jautājumi un neskaidrības no semināra dalībnieku puses lektoriem — šo dienestu pārstāvjiem. Risinājumi: biežāk jāriko šādas skaidrojoša rakstura tikšanās uz vietas klubos, lai tuvinātu sociālos pakalpojumus nedzirdīgiem cilvēkiem. Zīmju valodas tulkiem jānāk talkā jebkurā neskaidrā gadījumā, kad cilvēks nespēj saņemt viņam nepieciešamo palīdzību.

Arī sociālo dienestu pārstāvjiem šie semināri bijai visai lietderīgi — tie pavēra dziļāku skatījumu uz nedzirdīgo cilvēku problēmām un abas puses satuvināja labākas saprašanās līmeni.

Bija vērojami arī patīkami izņēmumi, kur tas jau noticis un dažādi jautājumi tiek sekmīgi atrisināti. To var teikt par Valmieras, Liepājas, Rīgas u.c. sociālajiem dienestiem. Mazāk pretimnākošas ir pagastu valdes lauku apvidū.

Lielākā problēma — bezdarbs

Nedzirdīgie ļaudis vēlas strādāt, bet reģionos šīs iespējas ir ierobežotas pat dzirdīgiem cilvēkiem. Ir firmas, kas atklāti atzīst, ka nevēlas pieņemt darbā cilvēkus, kas var sagādāt problēmas tieši nedzirdības dēļ. Aizbildinās ar darba drošības apsvērumiem un kontaktēšanās grūtībām. Grūtības arī izmantot pārkvalificēšanās iespējas, jo kurss nepieciešama tulka klātbūtne.

Ja arī izdodas atrast darbu, tad parasti tiek noteikts ļoti zems atalgojums un nav kur sūdzēties — var pazaudēt to pašu.

Nepietiek surdotehnikas

Semināros izskanēja neapmierinātība ar nepietiekamu atsevišķu surdotehnisko palīgīdzekļu nodrošinājumu, uz kuriem ilgi jāgaida rindā. Īpaši tas attiecas uz komunikatoriem.

Jādzīvo informācijas badā

Visos semināros debatētāji uzsvēra informācijas deficītu, ko veido viņu ierobežotās dzirdespējas. Lielākās pretenzijas izvirzītas Latvijas Televīzijai, kas gadu gaitā arvien vairāk «apcirpusi» nedzirdīgiem pieejamos raidījumus: vairs netiek tulkota «Panorāma», raidījums nedzirdīgiem samazināts no sākotnējām 45 min. līdz 10 – 15 min., turklāt tā tematika skar tikai rīdniekus. Ļoti reti raidījumu laikā parādās minimāli subtitri.

Vairākumam nedzirdīgo nav pieejama internetā esošā informācija. Trūkst līdzekļu datoru iegādei, interneta pieslēgumam un ikmēneša apmaksai, kā arī prasmes lietot šo informācijas avotu. Faktiski tas ir jautājums par finansu iespējām. Informācijas ieguves un komunikācijas iespējas ierobežo arī tas, ka daudzās vietās Latvijā nedzirdīgajiem nav arī transporta maksas atlaistu.

Ierobežojumi iestādēs

Virkni apgrūtinājumu rada dažādi ar likumdošanu noteikti ierobežojumi.

Piemēram, nedzirdīgie nevar būt liecinieki pie notāra, dažviet viņiem liegta autovadītāja medicīnas izziņu saņemšana.

Nepietiekama ir vizuālā informācija sabiedriskās vietās, kā arī daudzviet grūti

iekļūt iestādēs, kurās durvis kodētas un pēc zvana signāla jāatbild ar balsi utt. Šie fakti liecina par to, ka sabiedrībā vēl trūkst izpratnes par nedzirdīgo cilvēku situāciju, viņa īpašām vajadzībām, kas kompensētu dzirdes trūkuma radītos apgrūtinājumus.

Tulku trūkums

Tas ir nozīmīgs faktors, kas daudziem nedzirdīgajiem cilvēkiem rada problēmas — pirmām kārtām tiem, kas vēlas tālākizglīties pēc speciālās skolas beigšanas vai pārkvalificēties konkurencei darba tirgū. Lielākā daļa no jauniešiem nespēj privāti apmaksāt tulka pakalpojumus, bet no valsts budžeta šim nolūkam līdzekļi netiek paredzēti. Tātad tiek ierobežotas viņu iespējas iegūt labu izglītību.

Ne visos gadījumos iespējams nodrošināties ar tulku arī tad, ja jākārto dažādi jautājumi iestādēs, sevišķi lauku apvidū.

Grūti izdzīvot

Bezdarbs, mazās algas, nelielās pensijas — tās ir parastās grūtības, ar kurām cīnās nedzirdīgais cilvēks ikdienā. It īpaši svarīgi šādos apstākļos būtu saņemt iespējamus sociālos pakalpojumus un palīdzību dažādos dzīves gadījumos — dzīvokļa uzturēšanai, ārstniecībai, iztikai.

Katrai pašvaldībai ir sava shēma un iespējas palīdzēt, bet pamatā visiem valsts likumdošana. Tāpēc svarīgi zināt, ko un kā prasīt, ko sagaidīt no palīdzības dienestiem, lai varētu maksimāli izmantot šo palīdzību.

Secinājumi

Caur šo vajadzību detalizētu izzināšanu un informācijas paplašināšanu līdz ierosinājumiem likumdošanā — tāds ir projekta «Runājošās rokas» galamērķis, kuram LNS pamazām tuvojas. Pārmaiņas šajā — sociālajā jomā nenāk strauji, bet tās var un vajag ietekmēt ar aktīvu darbību.

Šajā nolūkā strādās darba grupas, kuras tiks apstiprinātas foruma norises laikā šādos darbības virzienos: LNS organizatoriskā nostiprināšana (Rīgas grupa), Sociālā rehabilitācija (Kuldīga), Integrācijas jautājumi (Rēzekne), Komunikācijas tehnoloģijas (Pļaviņas), ES fondi (Daugavpils), Likumdošana (Valmiera), Nodarbinātība (Liepāja).

„Priecāsimies, ka esam kopā...”

Intervija ar LNS prezidentu Arnoldu Pavlinu

Šajās dienās LNS projekta „Runājošās rokas” ietvaros risinās Latvijas nedzirdīgo forums Latviešu biedrības namā vairāku dienu garumā. Kādus mērķus tajā izvirzāt, ko cerat sasniegt?

- Gan mērķu, gan uzdevumu, gan arī rezultātu būs daudz. Galvenais – tā ir pāreja no viena stāvokļa pavisam citā. Faktiski no izolētas, mazas, nomales valsts nedzirdīgo organizācijas, par kuru neviens neko nezina, mēs pārvēršamies par pilnvērtīgu un pilntiesīgu Eiropas līmeņa organizāciju. Tāda neglītā pilēna metamorfoze par baltu gulbi.

Lūdzu, paraksturojiet tuvāk paredzētos pasākumus, tajos iesaistītos pašmāju ļaudis un pieaicinātos ārzemju pārstāvjus!

- Pasākumu ļoti daudz, turklāt ļoti interesanti un bagātīgi. Pietiek paskatīties afišu. No nozīmīgākajiem es izcelšu grāmatas “Nedzirdīgo kultūra 1920 – 2005” atvēršanas svētkus, pirmo PNF UN EUD augstāko amatpersonu vizīti, gandrīz 10 Eiropas valstu vadošo speciālistu prezentācijas, ceru arī svētku koncerts izdosies. Ir sagatavoti arī šādi tādi pārsteigumi. Par iesaistītajiem darbiniekiem – tā ir visa mūsu darba grupa, biedrību darbinieki. Faktiski visa Savienība vairāk vai mazāk ir pielikusi roku, lai mūsu *Runājošās rokas* patiešām runātu.

Forumā noslēgumā paredzēti svinīgi pasākumi, atzīmējot LNS 85. gadadienu un šī ir jau trešā LNS jubilejas reize jūsu prezidentūras laikā. Ar ko tā atšķirsies no iepriekšējo skaisto svinību norises?

- Paldies par šo jautājumu. Dažkārt liekas, ka cilvēkiem tik īsa atmiņa, ka jau aizvakardienas notikumus neviens neatceras. Pirmais forums Reiterna namā, pirmās Nedzirdīgo dienas Jāņa sētā ar Čaplīnu no Valmieras un Piena sievu, pirmais salūts LNS vēsturē, pirmais nedzirdīgo pašdarbnieku gājiens caur pilsētu

pašdarbības festivālā, pirmās vārdnīcas bērniem, pirmais pasākums Melngalvju namā un Mirāžā ar jubilejas noslēgumu "Rītausmā". Daudz kas bijis. Ar ko atšķirsies tagadējā? Ar apkopojumu. Mēs ar Marutu atvadāmies, tāpēc necentāties izdomāt neko jaunu. Mēs gribējam vienkārši savākt visu to labāko, kas bijis šajos gados. Pateikt paldies visiem tiem cilvēkiem, kas mums palīdzēja. Vienkārši pateikt paldies.

Cik būtiski ir atcerēties pagātņi, savu vēsturi šinī steidzīgajā, prasīgajā mūsdienu situācijā?

- Ļoti svarīgi. Tikai cilvēkiem bez dzimtenes nav ko atcerēties. Mums ir. Tiem, kas vēl vecāki – vēl vairāk. Paskatīeties Ivara Kalniņa grāmatu par nedzirdīgo kultūru – cik tur daudz jau aizmirstu vārdu, notikumu! Gatavojoties forumam skatījos vecas, jau nodzeltējušas fotogrāfijas. Pat muzejā jau raksta – nezināms notikums, nezināms cilvēks. Foto ir, cilvēka nav. Tik daudz jau palaists garām, aizmirsts. Tas viss ir nepareizi, viss jāceļ augšā. Jāsaprot vienkārša lieta – mēs paši ļoti drīz būsime vēsture. Ja mēs neinteresēsimies par iepriekšējo paaudžu veikumu, tad drīz vien neviens neinteresēsies arī par mums.

Vai var teikt, ka forums būs visa projekta kulminācija? Kādas projekta norises paredzētas pēc tam?

- Jā. Tā tas bija iecerēts, un tā tas arī būs. Teikšu vēl vairāk – intelektuālā, organizatoriskā, psihoemocionālā ziņā es nezinu nevienu citu pasākumu LNS vēsturē, kas līdzinātos šim. Te tik daudz sakopots vienviet, ka katrs var smelt sev kaut ko interesantu, lietderīgu un saprotamo. Protams, ja vien pašam ir kādas intereses. Pēc tam paliks septiņu tematisko darba grupu divmēnešu pūliņi un kārtējā kongresa sasaukšana. Viss. Punkts.

Jūs, protams, jau gatavojat pārskata ziņojumu un, rezultātus vienkopus redzot, varat secināt – kas mums izdevies pagājušos četros gados un kas tagad būtu darāms vispirms?

- Nu, lielīties vispār esot nepieklājīgi. Daudz esam izdarījuši. Patiešām daudz. Malači mēs visi esam. Mums latviešiem jau patīk drusku papukstēt, bišķiņ pažēloties, palamāt kārtējo valdību vai priekšnieku. Tas ir normāli. Bet visiem nelabvēļiem gribu teikt – nevaru jūs iepriecināt, mums patiešām iet ļoti labi. Gribas jau vēl labāk, bet gribēt - tas ir normāli. Mums ar Marutu gan tagad tāds laiks, ka atskatāmies nevis uz četriem, bet divpadsmit gadiem – trim termiņiem. Domāju, mēs esam izdarījuši daudz. Bet. Te jāsaprot viens: viss ko esam izdarījuši, viss, ko esam ieguvuši, tas ir kopīgs veikums. Tā nav nekāda pieklājības frāze, bet reāla fakta konstatējums – visi kopā. Varbūt paies gadi un tikai tad spēsime novērtēt šo vienkāršo lietu – mūsu lielākais ieguvums un panākums ir tas, ka esam stipri, jo esam kopā. Dažādi, bet kopā. Tālāk? Ko darīt vispirms? Domāt. Iesaistīt jaunus cilvēkus, jaunas idejas. Smadzenes maksājot dārgi. Sevišķi, ja tās ir. Es jau gribētu, lai tiktu turpināts tas, kas LNS ir labs. Nezinu. Padomus jau dot ir visvieglāk. Jaunie priekšnieki paši būs gudri diezgan. Gan jau izdomās. Būs jauni pasākumi, būs jauni cilvēki. Viss notiks.

Vai varam cerēt, ka arī šis projekts savā iznākumā būs veicinājis minēto tālāko problēmu risinājumu?

-Noteikti. Jebkurš projekts veicina kādas deklarētas problēmas risinājumu. [Runājošās rokas](#) bija iecerētas kā kopību veicinošs un nostiprinošs projekts, kurš iekļauj mūsu redzējumā Eiropas pieredzi.

LNS tuvākajā laikā realizēs vēl vairākus projektus. Kādu jūs redzat LNS pēc to veiksmīgas realizācijas?

- Kaujasspējīgu. Mērķtiecīgu. Gatavu smagai, asai konkurencei. Interesantu sev, saviem biedriem, sadarbības partneriem. Orientētu uz nākotni. Vārdu sakot – gatavai uz visu un spējīgai uz visu.

Ko gan mēs būtu darijuši bez šim projektu naudām? Nebūtu ne mūsu skaistā nama, ne grandiozu pasākumu, ne tik plaša datorizācija, ne arī daudz citu labu lietu... Bet kas notiks, kad beigsies konkurences cīņā dabūtie ES finansējumi? Jūsu prognozi, lūdzu.

- Strādāt vajag. Saprotiet, nevis runāt par strādāšanu, bet reāli darīt darbu. Arī šos projektus kāds izdomāja, kāds rakstīja, kāds kritizēja un padomus deva, kāds naudu skaitīja un kāds realizē. Nekas jau nenāk tāpat, par skaistām acīm, par prievītēm ap kaklu vai asarainām žēlabām par grūto likteni. Tas nevienu neinteresē.

Prognoze? Ja LNS sēdēs un gaidīs, ka ES vai kāds miljonārs atnesīs nabaga nedzirdīgajiem pāris simtus tūkstošu, tad jau pēc kāda gada staigās ar pastieptu roku. Oficianti ir tikai restorānos un arī tur par viņu pakalpojumiem dārgi jāmaksā. Vajag rakt. Pašiem.

Tad kāds būtu Jūsu novēlējums visai LNS saimei foruma un jubilejas svinību reizē?

- Priecāsimies. Vienkārši mēģināsim atslēgties no visām ikdienas rūpēm un ķezām. Priecāsimies, ka esam kopā. Rīt atkal būs jauna darba diena, būs visādi grūti darbi un smagi jautājumi. Tas būs rīt. Bet svētki jau tāpēc ir svētki, lai izbaudītu šo īso atpūtas brīdi un pabūtu kopā ar labiem cilvēkiem. Priecāsimies.

Atskats vēsturē: «Pirmoreiz...»

1920

— pirmoreiz Latvijā oficiāli reģistrēta nedzirdīgo organizācija — Rīgas Kurlmēmo biedrība (19. V). Vēlāk pārdēvēta par «Immanuel». Pirmais priekšsēdētājs P.Hakens

1930

— notiek I Latvijas Kurlmēmo kongress

1930 — 1940

— iznāk laikraksts "Kurlmēmo dzīve", redaktors E.Ulmanis

1936

— pirmoreiz tiek atzīmēta Nedzirdīgo diena (Vidzemes Kurlmēmo biedrības ierosme)

1942 — 1944

— Nedzirdīgo biedrības funkcijas veic organizācija «Nedzirdīgo sports»

1944 — 1945

— organizētas pirmās ražotnes — apavu remonta, sveču, foto darbnīcas Rīgā

1945

— sanāk Latvijas Nedzirdīgo biedrības dibināšanas sēde. Mītne — Rīgā, Šķūņu ielā

1946

— nodibinās LNB mācību un ražošanas darbnīca (1.I), vēlāk pārdēvēta par kombinātu (MRK), uzņēmumu (MRU)

1947 — 1955

— biedru pārreģistrācija, LNB rajonu nodaļu dibināšanās

1947 — 1949

— ražotnes Liepājā, Smiltēnē, Alūksnē

1949

— LNB I kongress. Statūtu apstiprināšana. Apvienoti 583 biedri.

Pirmais priekšsēdētājs Aleksandrs Celms

1951

— I pašdarbnieku skate Ģildē

1952

— dibināti Daugavpils un Rēzeknes MRU

1954

— iznāk LNB *Apkārtraksts* (mašīnrakstā, rotaprintā), redaktors J.Bariss (1. VII)

1959

— izdota pirmā avīze poligrāfiskā apdarē *Informācijas Bijetens*, no 1960 — *Kopsolī*. Redaktors E.Štāls

1961

— uzcelta Rīgas MRK kopmītne (tagad LNS mītne Rīgā, Elvīras ielā 19)

— pirmais izlaidums arodskolā (galdnieki)

— iestudēta pirmā lielā luga «Pūt, vējiņi» (Rīgā)

1962

— izdota pirmā latviešu Nedzirdīgo runas žestu vārdnīca
- uzcelts Rīgas MRU jaunais korpus

1963

— Valmieras un Ventspils biedrībām iegādātas savas mājas

1963 — 1985

— LNB apmaksātus dzīvokļus saņēmušas apmēram 500 ģimenes

1967

— pirmais nedzirdīgo jauniešu izlaidums Raiņa vakara vidusskolā

1968

— LNB nodod Rīgas skolai jauno internāta ēku
— pirmie nedzirdīgie beidz augstskolu

1969

— durvis ver kultūras nams «Rītausma» (19. VII)

1972

— lieluzvedums «Dzintarzeme — Latvija», režisore E.Elksne, kultūras nams «Rītausma»

1973

— I nedzirdīgo kinoamatieru skate (36 filmas)

1975

— uz mēģinājumu «Rītausmā » sanāk estrādes deju kolektīvs
— Daugavpils MRU saņem jaunu ražošanas kompleksu

1977

— I Baltijas deju svētki

1981

— LNB uzņem pirmo ārzemju delegāciju no sadraudzības biedrības Ščecinā (Polijā)

1983

— nodota lietošanā jaunā dzīvojamā māja Daugavpilī

1984

— iegādātas 5 saliekamās mājas Smiltēnē

1986

— Rēzeknes MRU iegūst jaunas ražošanas telpas

1988

— I skaistumkonkurss «Princese LNB — 88»

1989

— laikraksts «Kopsolī» savā 30. gadskārtā sarīko starptautisku redaktoru semināru

— sākas ikmēneša TV programma nedzirdīgajiem (I)

1990

— nodibināta Latvijas nedzirdīgo sporta federācija (13.X)

— radīta Vājdzirdīgo asociācija

1991

— mācības Rīgas amatniecības skolā sāk pirmā nedzirdīgo grupa

— Baltijas nedzirdīgo Mākslas dienas Rīgā (VIII)

1992

— LNB tiek uzņemta Pasaules nedzirdīgo federācijā

— nodibinās nedzirdīgo Adventistu draudze

— Rīgas skolā sāk strādāt pirmā nedzirdīgā skolotāja Līga Bauere

— Baltijas folkloras svētki

— "KS" apgādā iznāk Z.Ungura grāmata «Domu zīmes»

1993

— LNB pārdēvēta par Latvijas Nedzirdīgo savienību

— Dziesmu un deju svētkos piedalās «Rītausmas» dejotāji

— sākas TV Panorāmas surdotulkotājs

— Uldis Āre iegūst pirmo olimpisko medaļu (augstlēcšanā)

1994

- Nodibinās Nedzirdīgo bērnu vecāku un draugu asociācija (V)

1995

- pirmā zīmju valodas vārdnīca bērniem
- I Latgales festivāls Daugavpilī
- pirmoreiz Nedzirdīgo diena «ārpus 4 sienām» — Jāņa sētā
- LNS delegācija piedalās PNF kongresā Austrijā
- LNS jaunieši nometnē Dānijā
- reģistrēts LNS Surdotehniskās palīdzības centrs (12. XII)
- dibināta nedzirdīgo Luterāņu draudze
- «KS» organizē pirmās tūrisma grupas uz Parīzi
- pirmā projekta finansējums no atbalsta fondiem («KS» — Sorosa fonds)

1996

- I pašdarbības festivāls Valmierā
- izpletņlēcieni no 600 m augstuma veic pirmā nedzirdīgā jaunieta Lieta Čerepko
- notiek Jaunprātīgs sprādziens KC «Rītausma»

1997

- nodibinās Rīgas sporta klubs «Nedzirdīgo sports»
- iznāk jaunā latviešu zīmju valodas vārdnīca
- Z.Ungurs nodibina Atbalsta fondu invalīdu uzņēmējdarbībai (10. XI)

1998

- pirmā Nedzirdīgo diena Vērmaņdārzā
- studijas augstskolā pedagoģijas specialitātē sāk pirmā lielākā nedzirdīgo studentu grupa (8)
- Valmierieši pirmoreiz uzstājas savas pilsētas brīvdabas estrādē

1999

- Nodibinās LNS Zīmju valodas centrs (19.II)
- Valsts valodas likumā zīmju valodai akceptētas lietošanas tiesības (XII)
- top LNS Surdocentra filiāles Rēzeknē, Ventspilī, Daugavpilī, Liepājā, Alūksnē

2000

- iznāk grāmata «Sabiedrība par nedzirdību»
- Jūrmalas RH centra — RRC koledžas diplomus biroja komercdarbinieku specialitātē saņem 12 nedzirdīgie jaunieši
- LNS mītne pārvietojas uz rekonstruēto ēku Elvīras ielā 19
- pirmoreiz Nedzirdīgo diena Latviešu biedrības namā

2001

- nodibināts LNS Komunikācijas centrs (14.II)
- LNS prezidents A.Pavilins saņem valdības apbalvojumu — Trīszvaigžņu ordeņa I pakāpes Goda zīmi

2002

- pirmoreiz Nedzirdīgo diena Raiņa skolā

2003

- pirmoreiz Nedzirdīgo diena Kongresu namā
- nodibinās nedzirdīgo jauniešu organizācija «Efraims»

2004

- LNS iestājas Eiropas Nedzirdīgo organizācijā
- LNS sāk projekta «Runājošās rokas» realizāciju
- nedzirdīgie sāk strādāt valsts subsidētās darbavietās LNS sistēmā
- Dzejas dienas konkurss Raiņa skolā
- uguns izposta Daugavpils klubu
- mums pirmā nedzirdīgā maģistre Guna Priede
- Rēzeknē pēc eiroremonta klubs atdzimst jaunā kvalitātē

2005

- LNS sāk projektu «Klusās rokas»
- Latviešu biedrības namā notiek LNS Forums
- LNS 16. kongress Rēzeknē (VII)

— nodibināta SIA "LNS nekustamie īpašumi"

Viņi bija vadībā

Mūsu organizācijas vadītāji (1920 — 2005)

1920 — 1933 P.Hakens *

1933 — 1937 V.Treijs *

1937 — 1940 P.Kunstmanis

1940 — 1942 A.Zatermanis *

1942 — 1944 Dz. Svīķeris * (Nedzirdīgo sports)

1944 — 1946 G.Poršs* (Nedzirdīgo sports)

1946 — 1949 R.Kuzņecova

1949 — 1953 A.Celms*

1953 — 1955 Ē.Dambis *

1955 — 1957 J.Stūrītis

1957 — 1959 D.Lībīš

1959 — 1961 O.Reinsons

1961 — 1971 P.Timermanis

1971 — 1976 O.Krūmiņš

1976 — 1992 J.Liepa

No 1992.g. A.Pavļins

* — atzīmēti nedzirdīgie

LNS Goda biedri

Laikiem un iekārtām mainoties, izmainījusies arī sabiedrības attieksme pret Goda rakstiem, apliecinājumiem, medaļām, nosaukumiem. It īpaši tiem, kurus piešķir padomju laikā.

Taču dzīve vijas pa spirāli, un atkal vērojams, ka «nāk modē» atzinības raksti, īpašās balvas, arī krūšu nozīmes, ordeņi un medaļas. Jo ne jau viss izrēķināms un samaksājams naudā.

Laiks arī mums celt saulītē savējos! Sāksim ar Goda biedriem. Šo goda nosaukumu LNS sāka piešķirt 1985. gadā. Tātad — šogad šai ierosmei apīt 20 gadi.

Jāteic, ka LNS vadība gan nekad nav savus Goda biedrus aizmirsusi — svinīgās reizēs viņi vienmēr tiek lūgti, godināti, apsveikti. Tikai žēl, ka saraksts neturpinās kopš 1995. gada (ar vienu izņēmumu 2003. gadā).

Un tā — jūsu uzmanībai LNS Goda biedru saraksts (uzņemšanas secībā).

LNS Zelta fonds

Uzņemti 1985. gadā

1) **Georgs Poršs**, Rīga

2) **Aleksandrs Celms**, Rīga

3) **Jevgēnija Porša**, Rīga

4) **Ēvalds Abakoks**, Rīga

5) **Arvīds Cerēns**, Kuldīga

6) **Alfrēds Čaburs**, Smiltene

7) **Ona Grigoroviča**, Rīga

8) **Elvīra Elksne**, Rīga

9) **Alberts Kokins**, Ventspils

10) **Jānis Leimanis**, Smiltene

11) **Josifs Lubgins**, Rēzekne

12) **Pāvils Pavļins**, Rīga

13) **Monika Rublovska**, Rīga

1986

14) **Marija Ivanova**, Daugavpils

15) **Katrina Kuļiševska**, Daugavpils

16) **Antons Stapkevičs**, Daugavpils

17) **Anna Jānkalne**, Rīga

- 1987
 18) **Sergejs Sigņejevs**, Daugavpils
 1988
 19) **Hermīne Purmale**, Valmiera
 20) **Anna Rozīte**, Valmiera
 21) **Milda Celma**, Rīga
 1989
 22) **Ļubova Makuža**, Rēzekne
 23) **Janīna Vaivode**, Daugavpils
 1990
 24) **Guna Briede**, Kuldīga
 25) **Eduards Grīnbergs**, Rīga
 26) **Nikolajs Opss**, Rīga
 27) **Ansis Smons**, Rīga
 28) **Elenora Stepaņuka**, Rīga
 1991
 29) **Juris Smons**, Rīga
 1992
 30) **Arvīds Jāņkalns**, Rīga
 1994
 31) **Vilma Gregore**, Ventspils
 32) **Veronika Cvetkova**, Rīga
 33) **Elenora Sondore**, Rīga
 1995
 34) **Dzidra Siliņa**, Pļaviņas
 35) **Gaļina Anspoka**, Pļaviņas
 36) **Jānis Bariss**, Rīga
 37) **Viktors Joņins**, Rīga
 38) **Leontijs Jefimovs**, Daugavpils
 2003
 39) **Maruta Piterniece**, Rīga

Cik un kādi esam?

Vēstures fakti liecina, ka sākotnēji nedzirdīgo organizācijas Rīgā tapa, sanākot 50 — 100 biedriem, bet lauku apvidū vien kādiem 20 — 30 biedriem. Dažādos laikos biedru skaits gan auga, gan samazinājās. Pēc kara varēja saskaitīt vairs tikai 35 biedroties gribētājus, taču uz LNB dibināšanu 1945. gadā sanāca jau vairāk nekā 100. Un tā, atjaunojoties aktīvam darbam, biedru skaits nepārtraukti auga, līdz 1985. gadā pārsniedza divus tūkstošus (2234). Atmosferā laikā iezīmējās samazināšanās tendence.

Uz 2005. gada 1. janvāri LNS uzskaitē ir 1860 biedri, no tiem — 1142 Rīgā. Lielākās biedrības reģionos: Rēzeknē — 103, Daugavpilī — 141, Smiltēnē — 102, Valmierā — 103 (*par citām biedrībām skat. tālāk*).

Šie skaitļi liecina, ka LNS ir viena no lielākajām biedru organizācijām valstī. Bet nu ielūkosimies reģionālo biedrību vēstures un mūsdienu situācijā!

Enerģiju tālāko uzdevumu pildīšanai

Daugavpils biedrība pēc pāris gadiem atzīmēs savu sešdesmitgadi (dibināta 1947. gada 8.jūnijā). Toreiz kāda nedzirdīgā biedra dzīvokli uz dibināšanas kopsapulci ieradās 55 apkaimes nedzirdīgie cilvēki.

Par jaundibinājuma vadītāju ievēlēja P.Čapuli. Vēlāk priekšnieka godā tika P.Pavilins, I.Ostrovskis, S.Sigņejevs. Telpas saietiem nācās irēt te vienā, te citā vietā, līdz beidzot 1959. gadā tās LNB vadība ierādīja jauniekārtotā ražošanas ēkā Viestura ielā 58. Biedru skaits nemitīgi auga, jo Daugavpilī bija labi apstākļi darbam savā uzņēmumā un arī mērķtiecīgi organizēta biedrības darbība ar dažādām aktivitātēm.

1965. gadā jau bija 150 biedru, pastāvēja arī 3 pirmorganizācijas (grupas). Daugavpilī aktīvi darbojās pašdarbnieki — dramatiskajā, pantomīmas, deju žanrā.

Notika pat Latgales festivāli (1994, 1996).

Patlaban biedrībā apvienojies 141 biedrs, ir 2 grupas. Biedrību vada **Elvira Čaika**: «Mūsu mītnes vieta šajos gados vairākkārt mainījusies — gan pēc adreses, gan kvalitātes. Vispiemērotākā vieta mums bija un, ceru, būs arī turpmāk Mihoelsa ielā 54. Diemžēl patlaban esam spiesti saspiesties šaurībā kādā mazā dzīvoklītī, jo Jaunprātības rezultātā kluba telpas cieta ugunsgrēkā un pagaidām nav lietojamas.

Tā ir mūsu bēda, kas jānovērš pēc iespējas tuvākā laikā. Viss, protams, atkarīgs no LNS finansiālām iespējām. Varbūt tās pavērs kāds no ES projektiem, ar kuriem tik neatlaidīgi un prasmīgi strādā LNS vadība?

Jāatzīst, ka mūsu pusē vēl tālu no labas sadarbības ar pašvaldību. Esmu meklējusi kontaktus un atbalsta iespējas, bet reālu palīdzību nav izdevies saņemt. Saviem biedriem palīdzam kārtot jautājumus sociālās palīdzības dienestā un citās iestādēs, tas arī viss.

Mēs tomēr nezaudējam dūšu un nepaliekam malā no LNS sabiedriskām un kultūras norisēm. Cenšamies visur piedalīties: gatavojāmie un uzstājāmie festivālā, šogad mums sava biedrība godam jāpārstāv arī LNS jubilejas kopkoncertā Rīgas Latviešu biedrības namā. Darām visu iespējamo, lai neapsīktu mūsu tradīcijas, pašdarbība, sports. Bet jāatzīmē, ka tagad mums galvenā vietā izvirzās sociālās rehabilitācijas jautājumi, palīdzība saviem biedriem dažādu dzīves jautājumu risināšanā.

Paldies biedriem, kas izturas tik saprotoši, pacieš neērtības un tomēr rod prieku kopā sanākšanā.

Sveicu visus svētkos, un lai tajos rodam enerģiju tālāko uzdevumu pildīšanai, nedzirdīgo dzīves uzlabošanai.»

Pretimnākošu un aktīvu darbību

Kuldīgas biedrība veikusi savdabīgu attīstības ceļu. Dibināta 1952. gada 13. aprīlī pēc pirmā priekšsēdētāja E.Intsona iniciatīvas un pastāvēja līdz 1975. gadam, kad to pievienoja Ventspils biedrībai. Pamatojums bija mazais biedru skaits.

Bet 2000. gadā kuldīdznieki vēlējās atkal būt paši savas biedrības saimnieki, un LNS vadība nolēma atjaunot tās iepriekšējo statusu.

Biedrība pašlaik apvieno 55 biedrus, un to vada Laima Karlštrēma. Biedri pratuši atdzīvināt kultūras norises un sabiedrisko aktivitāti. 2004. gadā Kuldīgā notika LNS pašdarbnieku festivāls un par šīs biedrības patieso dzīvotspēju, strādāt varēšanu un atbildību varēja pārliecināties visi festivāla dalībnieki.

Projekta «Runājošās rokas» ietvaros notikušā semināra dalībnieki atzina, ka vislielākā problēmas rada bezdarbs, ierobežotās izglītības izvēles iespējas, informācijas deficīts, iestāžu neatsaucība un neizpratne par nedzirdīgo rosinātiem jautājumiem.

Laima Karlštrēma: «Zināmā mērā esam visjaunākā starp biedrībām, jo šā gada rudenī aprit tikai pieci gadi kopš mūsu patstāvīgas darbības atjaunošanās. Līdz šim mums bijusi veiksmīga sadarbība ar LNS. Par to īpaši vēlamies pateikties prezidentam Arnoldam Pavlinam un viceprezidentei Marutai Piterniecei.

Divpadsmit gadu laikā viņi ieguldījuši lielu darbu un enerģiju nedzirdīgo cilvēku pašapziņas un labklājības veidošanā. Mūs sarūgtina fakts, ka A.Pavlins vairs nekandidēs nākamajās LNS prezidenta vēlēšanās. Varam vienīgi cerēt, ka jaunais prezidents būs tikpat lielisks, gādīgs un piemērots kā līdzšinējais. Novēlam savienībai arī turpmāk būt stiprai vienotībā, pretimnākošai visām biedrībām kopīgās lietas labā.

Sveicam jubilejā un vēlam radošu un aktīvu turpmāko darbību.»

Gudrību, veselību, izturību jauno uzdevumu izpildē

Liepājas biedrība dibināta 1948. gada 6. aprīlī. Sākotnējais biedru skaits no pussimta desmit gadu laikā pieauga gandrīz divkārt, bet pēc tam nedaudz samazinājās. Šobrīd uzskaitē 80 biedri.

Savas kopienas vadību biedri uzticējuši Ļ. Raspopovai, A.Kļavam, A.Cerēnam, J.Spēkainim, V.Jēkulim, J.Heidemanim, patlaban — G.Paņko.

Dažādos laikos dažādi klājies. Savlaik pastāvēja biedru grupas lielākajos uzņēmumos, kur strādāja nedzirdīgie liepājnieki: kokapstrādes rūpnīcā «Baltija», metālizstrādes rūpnīcā «Liepāja», sadzīves pakalpojumu kombinātā, pat kolhozos «Nīca», Aizputē u.c.

60. — 70. gados risinājās rosīga kultūras un sporta dzīve.

Biežāk kā jebkura cita biedrība liepājnieki mainījuši savu mītnes vietu. Arī šobrīd tā atrodas nomātā platībā, un liepājnieki joprojām cer kādreiz tikt pie sava kluba, savas noteiktas vietas.

Liepājā nekad nav bijis biedrības uzņēmuma, tāpēc jaunieši aizņemti darba meklējumos. Tā veidojusies situācija, ka biedru vidū to visai maz un tas savukārt ietekmē visu kultūras un sporta aktivitāšu norisi.

Gundega Paņko: *«Visvairāk sarūgtina tas, ka mūsu jauniešos neredzu interesi pašiem darboties, kaut ko darīt savā biedrībā. Nu, atnāk, papļāpā, paskatās, kas notiek, — un viss. Izņēmumi visai reti. Tā skatos, jaunieši nesaprot, ka vajag mācīties, lai dzīvei iegūtu pamatu, būtu neatkarīgi, strādāt un sevi apgādāt spējīgi cilvēki.*

Bet par LNS kopumā domājot, mani pārņem siltas jūtas. Visādi mums gājis, bet vienmēr esam noturējušies un attīstījušies. LNS — tas ir vienīgais mūsu spēks un ierocis, ar ko cīnīties par sava liktens virzību.

Arī turpmāk mums nebūs viegli, lai saglabātu savienību nākamajām paaudzēm. Daudz vēl jādara, it īpaši šajā atbildīgajā projektu periodā, kad tiek dota nauda no Eiropas Savienības un tā jāizmanto pēc iespējas lietderīgāk. Projektu realizācija — tā mums, nedzirdīgajiem, ir jauna, ļoti grūta lieta. Bet būs jātiek galā. Tālāk jāattīsta arī sadarbība ar pašvaldībām, lai paplašinātu iespējas efektīvāk palīdzēt saviem biedriem.

Tāpēc LNS jubilejā vēlu visiem gudrību, veselību un izturību jaunu uzdevumu izpildē.»

Jaunības spar un gara možumu līdz simtgadei

Plaviņu biedrība ir visjaunākā visu pārējo vidū — dibināta 1955. gada 7. augustā. Tajā tālajā dienā kopā sanāca 13 nedzirdīgi cilvēki un vienojās par savas nelielās grupas tālāko darbību. To vadīt uzņēmās Ā. Grigorovičs, vēlāk J.Asarītis, O.Grigoroviča, bet no 1988. gada — A.Osmanis.

Biedrībai bija LNS īpašumā esoša mītnes vieta Daugavas ielā 75, bet tagad tā ir platība cita LNS īpašumā Plaviņās.

Gadu gaitā biedru skaits pieauga daudzkārt (1965. gadā — 150), jo tajā sākotnēji iekļāvās biedru kopas no Preiļiem, Jēkabpils, Madonas, Līvāniem, Plaviņu padomju saimniecības. Patlaban biedru skaits — 80, kas pastāv 3 grupas (Plaviņās, Madonā, Līvānos).

Plaviņiešu lielākā problēma vienmēr bijusi tā, ka biedri izkaisīti lielākā lauku teritorijā. Tas traucē izvērst plašāku pašdarbību, taču saieti svētku reizēs, tematiskos un sporta pasākumos, viesizrādēs utt. notiek regulāri un pulcē kopā visus. Mazā biedrība veiksmīgi tika galā ar LNS festivāla uzņemšanu savā biedrībā (2003).

Ainārs Osmanis: *«Esmu kopā ar savu biedrību vairāk nekā divdesmit gadus, tāpēc varu salīdzināt dažādus laikus. Teikšu tā, ka šobrīd mūsu — nedzirdīgo organizācijā ir paaudžu nomaiņas krīzes piezīmes. Jauniešu vidū nav līderu, ar ko nomainīt vecākā gadugājuma aktivistus, kuri visus spēkus jau atdevuši savai biedrībai un pelnījuši atpūtu.*

Bet pašreiz izglītoti, darītgrīboši un uzņēmīgi cilvēki mums ļoti vajadzīgi. Ir laiks, kad ir iecerēti lieli plāni, kad nepieciešams realizēt nozīmīgus projektus, virzīt idejas, kas ietekmēs LNS nākotni daudzus gadus uz priekšu. Bet ir grūtības piesaistīt spējīgus jaunus kadrus. Par to mums ļoti jādomā, jāpēti, kāpēc šāda situācija veidojas un kā ietekmēt procesu. Nevaram taču gaidīt, kad jaunieši paliks veci un tad nāks uz biedrību.

Ir vēl arī citas problēmas, kas satrauc. Nevajadzētu pieļaut, ka labas lietas, kas jau izcīnītas, iet mazumā valdības neizpratnes vai nevēlēšanās dēļ. Tas attiecas

uz TV raidījumu pieejamību, surdotehniku, tulku pakalpojumiem utt.
Lūk, tāpēc 85. dzimšanas dienā vēlu mūsu savienībai jaunības sparū un gara
možumu savā gaitā pretim simtgadei.»

Labu gribu un varēšanu visu paveikt!

**Rēzeknes biedrību dibināja 36 pirmie apvienošanās kustības entuziasti
— 1949. gada 20. novembrī, par priekšsēdētāju ievēlot T. Kazuli. Pēc tam
25 gadus to vadīja J.Lubgins, panākot strauju izaugsmi skaitliskā ziņā
(pie 200 biedru — 1962. gadā).**

Biedrības mītne bija LNS īpašumā esošā kluba — dzīvojamā māja, vēlāk izvietojās
jaunuzceltā MRU ēkā, kur atrodas arī patlaban. 1960. — 1965. gados sadibinājās
grupas Zilupē, Preiļos, Dricēnos, Ludzā, Viļānos, Kārsavā, Varakļānos, Dagdā u.c.
1964. gadā lielākā daļa no tām tika apvienotas Rēzeknes teritoriālajā grupā.

Tagad vēl pastāv Preiļu pirmorganizācija ar ilggadīgo aktīvistu F.Mauriņu vadībā.

Biedrību sekmīgi vadīja arī V.Kazule, V.Abramāne, tagad Sandra Gerenovska.

Biedrībā ir 113 biedru, 2 grupas.

Rēzeknieši savlaik bijuši iniciatori vairākām jaunām ierosmēm. Tā 1962. gadā tur
notika I Baltijas nedzirdīgo laukstrādnieku salidojums ar 300 dalībniekiem, pēc
tam vairāki līdzīgi draudzības pasākumi, skates, sacensības utt.

Sandra Gerenovska: «Manas darbības laikā esmu pārdzīvojusi vairākus
priecīgus brīžus. Viens no tiem — mūsu kluba telpu kapitālremonts, ko projekta
ietvaros finansēja Nīderlandes Orange fonds. Eiroremonts izdevās, un nu mēs
jūtamies lieliski savās telpās. Ir silti, gaiši, mājīgi, un ir prieks un vēlme strādāt
arvien labāk.

LNS projektā «Runājošās rokas» mums ir atbildīgi uzdevumi: sarīkojām semināru
saviem ļaudīm sociālās palīdzības jautājumos, darbosimies tematiskajā darba
grupā priekšlikumu izstrādāšanai integrācijas jautājumos, piedalīsimies LNS
foruma darbā un koncertā. Rēzeknē notiks arī LNS kārtējais kongress jūlijā. Bet
pēc tam sekos jauni uzdevumi citā projektā. Tas viss prasa cītīgu darbu, bet to
darām ar lielu atbildību, jo saprotams, ka šo projekta uzdevumu kvalitatīva izpilde
varētu daudz ko izmainīt nedzirdīgo dzīvē.

Savu biedru vārdā sveicu mūsu savienību 85.dzimšanas dienā un vēlu mums
kopā aizvadīt vēl daudzus raženus darba gadus, jo darāmā netrūkst. Lai tikai
pietiktu labās gribas un varēšanas paveikt visu!»

Lai visi justos vajadzīgi

**Par Rīgas biedrības dibināšanas datumu uzskatāms 1949. gada 29.maijs.
Pirmais priekšsēdētājs G.Poršs, vēlāk J.Bariss, G.Briede, A.Smons,
E.Steņņuka, M.Caica — Rublovska, E.Bergmanis, M.Piterniece,
E.Vorslovs. Tagad Rīgas biedrība 14 grupās apvieno 1116 biedru, to vada
M.Piterniece.**

Biedru skaits no sākotnēji 1945. — 1946. gadā reģistrētiem 200 biedriem 1960.
gadā pieauga līdz 500. Sāka dibināties pirmorganizācijas vietās, kur dzīvoja vai
strādāja lielākas nedzirdīgo grupas (Tukumā, Jelgavā, Jūrmalā, dažādos Rīgas
uzņēmumos, skolās u.c.). Tādu ap 1985. gadu saradās vairāk nekā 30. Atmosferā
periodā, kad daudzi uzņēmumi bankrotēja vai pārkārtojās, šīs grupas darbavietās
beidza eksistēt un biedri pievienojās teritoriālām grupām pēc dzīvesvietas.

Biedrības uzdevumi laika gaitā mainījušies. Sākotnēji līdztekus organizatoriskam
darbam liela uzmanība bija pievērsta kultūrmasu, arī sporta, izglītošanas utml.
pasākumiem. Bet pēc kultūras centra «Rītausma» atklāšanas 1969. gadā šīs
funkcijas pārņēma šī jaunā iestāde un biedrība pilnībā varēja pievērsties
organizatoriskiem pasākumiem, biedru sociālo un sadzīves jautājumu risināšanai.
It īpaši tas izvērstis pēdējā desmitgadē, kad pastiprināta sociālās rehabilitācijas
nozīme un sociālās palīdzības sniegšana. Šo nepieciešamību diktēja grūtais
pārejas periods, ko neatkarības atjaunošanas un attīstības periodā pārdzīvoja visa
valsts.

No biedrības priekšsēdētāja E.Vorslova ziņojuma Rīgas reģionu seminārā
(2005.19.03.). Biedri piedalās KC «Rītausma» organizētos pasākumos, izmanto
LNS Komunikācijas centra tulku pakalpojumus, bez maksas saņem tehniskos

palīglīdzekļus Surdotehnikās palīdzības centrā. Laba sadarbība izveidojusies ar Rīgas Domes Labklājības departamentu, Tukuma un Jūrmalas pašvaldību, fondu «Klusums», četriem Rīgas nedzirdīgo klubiem.

Biedru aptaujās saskaņā ar projektu «Runājošās rokas» noskaidrotas galvenās problēmas un brīvprātīgie tiks iekļauti LNS foruma darba grupā priekšlikumu izstrādei LNS organizatoriskā darba jomā.

Maruta Piterniece: *«Mūsu biedrības vēlējums LNS turpmāk — lai tiek saglabāts un pilnveidots jau esošais, turpinātos iesākto problēmu risināšana. Vienmēr un visur katrs lai jūtas vajadzīgs!*

Mēs, Rīgas biedrības kolektīvs, atbalstīsim savu savienību un darbosimies kopēju mērķu sasniegšanā.»

Pacietību un radošu izdomu

Smiltenes biedrības darbības aizsākumi vērojami jau 1947. gadā, kad apkaimes nedzirdīgo rīcībā tika nodota ēka pie Tepera ezera. Tajā paši biedri iekārtoja ražošanas darbnīcas un savu klubu. Bet oficiāli savu organizāciju pierēģistrēja 1949. gadā.

14. augustā sanākušie biedri par priekšsēdētāju ievēlēja V.Lagzdiņu. Vēlāk šajā godā sabija J. Unters, O.Šiliņa, L.Dugness, R.Unāma, V.Cīrulis, Z.Papulis, J.Leimanis. Tagad biedrību vada Dzintra Herbste.

Biedrībā pašlaik apvienoti 102 biedri — 5 grupās no Smiltenes, Jaunpiebalgas, Alūksnes, Balvu un Valkas grupām.

Sākotnēji, kad uz vietas attīstījās ražošanas iecirkņa darbība, daudzi jauni nedzirdīgie cilvēki aktīvi iesaistījās pašdarbības un sporta kolektīvos, atsevišķa dramatiskā kopa darbojās pat Jaunpiebalgā. Taču līdz ar ražošanas apsīkumu beidzās arī šīs sabiedriskās aktivitātes izpausmes. Šobrīd biedri pulcējas tikai uz kopīgiem pasākumiem, kas tiek organizēti gan Smiltenes klubā, gan arī biedru grupās citviet.

Dzintra Herbste: *«Mēs esam priecīgi, ka joprojām varam būt kopā, turklāt tajā pašā vietā, kur daudzus gadus. Iespējams, nākotnē šī vieta būs jāatstāj, bet gan jau pilsētas pašvaldība bez jumta mūs neatstās.*

Latvijas neatkarības gados mums pamazām ir izveidojusies laba sadarbība ar to pilsētu un rajonu pašvaldībām, kurās atrodas mūsu biedri. Esmu pateicīga par finansiālo un cita veida atbalstu, ko no tām katru gadu saņemam.

Tāpat atzinīgi novērtēju LNS lielo ieguldījumu mūsu — klubu sociālo darbinieku un tulku izglītošanā. Apmācību semināri un kursi ir ļoti noderīgi, jo šis laiks jaunus apstākļos prasa arvien jaunas prasmes un zināšanas, lai mūsu biedri saņemtu kvalitatīvākus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Man ir prieks par to, ka Smiltenes biedru rīcībā tagad ir atsaucīga, izdarīga un gudra jauniešu — tulks Sintija Šoldre no LNS Komunikācijas centra.

Novēlu LNS vadībai un visiem tikt galā ar lielajiem projektiem, kas dos labumu mums visiem. Tas ir grūts darbs, tāpēc lai jums veselība un spēks, pacietība un radoša izdoma ceļā uz rezultātiem, ko paredzēts sasniegt projektā «Runājošās rokas» un citos, kas sekos pēc tam.»

Tālāk rakstīt savu vēsturi

Valmieras biedrība nodibinājās 1947. gada 9. februārī J.Leimaņa vadībā, sanākot kopā 12 biedriem. Vēlāk biedrību vadīja A.Rozīte, no 1967. gada Dace Lāce. Dažu gadu laikā biedru skaits strauji palielinājās līdz 150, jo biedrībā stājās nedzirdīgo grupas Mazsalacā, Cēsis, Salacgrīvā, Limbažos.

Biedri pulcējās Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātskolā vai citviet, līdz 1963. gadā LNB iegādājās savā īpašumā un nodeva valmieriešu rīcībā divstāvu ēku. Tur pašlaik atrodas biedrības mītne, tās klubs. Biedrībā šobrīd ir 103 biedru — 3 grupas.

Jāatzīmē valmieriešu nepārtrauktā sabiedriskā rosība visos pastāvēšanas gados. Iespējams, tajā ir arī sava Valmieras skolas ietekme, tātad — jauniešu koncentrācija šajā pilsētā. Allaž te ir bijuši jaunu lietu aizsācēji, teātra spēlētāji un deklamētāji, visādu sabiedrisko darbu darītāji un ideju rosinātāji. Valmierieši pirmie no reģionu biedrībām «izgāja tautā», piedaloties pilsētas masu

pasākumos. Pirmie arī sagatavoja un realizēja lielus projektus — sava kluba remontu un Eiropas Savienības iepazīšanas programmu. Atrada atbalstu un sadarbības iespējas savas pilsētas Domē.

Dace Lāce: *«Arī tagad mums priekšā lieli uzdevumi. Projekta «Runājošās rokas» ietvaros sarīkojām semināru mūsu biedriem, izpētījām viņu situāciju un darbosimies tematiskajā darba grupā LNB foruma ietvaros, lai sagatavotu priekšlikumus likumdošanai nedzirdīgo dzīves kvalitātes uzlabošanai turpmākajos gados. Šis uzdevums tagad ieņem ļoti nozīmīgu vietu pārējo vidū. Bez tam esam iesaistījušies ar vēl citā LNS projektā, kur mūsu biedrība kopā ar Valmieras pilsētas Domi realizēs pilotprojektu par sociālo pakalpojumu uzlabošanu nedzirdīgajiem. Tas ilgs gandrīz divus gadus, un, cerams, labuma no tā būs gana daudz visiem.*

Mēs paši rakstām savu vēsturi, tātad LNS 85 gadi ir mūsu visu veidoti — cauri grūtībām, sasniegumiem un neveiksmēm. Paveikts ir daudz, bet vēl vairāk jādara, lai arī turpmāk mēs pastāvētu un spētu iestāties par savām tiesībām dzīvot cilvēku cienīgu dzīvi — strādāt, izglītoties, kopt savu valodu, tradīcijas, kultūru.»

Būt vienotiem domās un darbos

Ventspils biedrība izveidojās 1952. gada 14. septembrī, kad uz pirmo kopsapulci sanāca ap 20 biedru un par priekšsēdētāju ievēlēja M.Valtu. Piecu gadu laikā notika tālākā strauja attīstība, un biedru skaits piecāršojās.

Nodibinājās grupas Aizputē, Abavas ciemā, Talsos, Kandavā, Tukumā, vairākos pilsētas uzņēmumos, kur strādāja nedzirdīgie. Sarosījās pašdarbnieki deju, dramatiskajā un daiļlasīšanas pulciņos, spēkos mērojās sportisti.

1963. gadā ventspilnieku rīcībā nonāca jaunceltā dzīvojamā māja ar labiekārtotu klubu un kopmītni. Biedrības vadību uzņēmās V.Šaberts, vēlāk A.Kokins, I.Bergs. Patlaban biedrībā ir 43 biedru, un darbu vada J.Uljanova.

Vairāk nekā desmit (1965 — 1978) gadus šī biedrība tika minēta par paraugu pārējām. Tajā notika arī I LNB kultūras dalībnieku pieredzes apmaiņas seminārs. Līdz ar kultūras dzīves idejiskās organizatores un visa darba dvēseles Vijas Šabertes pāriešanu darbā uz Rīgu, uz KC «Rītausma», radošais pacēlums noplaka un vairs tā arī nav atjaunojies.

Jeļena Uljanova šī gada seminārā atzina: *«Mūsu biedri labprāt pulcējas kopīgos pasākumos, piedalās arī lielajos notikumos — festivālā, Nedzirdīgo dienas koncertos Rīgā. Bet, kā liecina semināra diskusijas, ir arī nopietnas problēmas, kuras uz vietas nav iespējams atrisināt. To vidū — darbā iekārtošanās, mazās pensijas, trūkst surdotehnikas. Vēlētos, lai paši biedri būtu aktīvāki un atsaucīgāki, kad kaut kas jādara. Tad pašiem būs interesantāk.*

Bet LNS 85. jubilejā teikšu tā: pavasaris uzziedina ikvienu cilvēku, palīdz plašāk atvērt durvis citam uz cita sirdi padarot gaišāku ceļu, pa kuru dvēselei ejams. Ar šādām domām par mūsu LNS saimi sagaidām savas savienības diženo gadskārtu. Sirsnīgi sveicam visus LNS saimei piederīgos — domās, darbos, idejās būsim vienoti, tad daudz ko izdarīsim. Novēlam mums visiem daudz raženu darba gadu, būt stipriem ticībā, ka piepildīsies viss iecerētais.»

Sadarbības partneri un starptautiskie sakari

LNS sadarbojas ar daudzām radnieciskām organizācijām, lai kopīgi sekmīgāk risinātu visām svarīgus jautājumus. To vidū pirmām kārtām tās, kuras tieši saistītas ar invalīdu mērķauditoriju. Kopīgi projekti un pasākumi, kā arī atsevišķas aktivitātes tapušas ar Atbalsta fondu invalīdu uzņēmējdarbībai, jauniešu organizāciju «Efraims», invalīdu apvienībām «Sustento», «Apeirons», Nedzirdīgo bērnu vecāku asociāciju, Latvijas Invalīdu biedrību, fondu «Klusums» u.c. Attīstās sadarbība ar pašvaldībām, un te liels nopelns tieši vietējiem kontaktiem, ko veido biedrības savos reģionos.

Jauniešu organizācijas «Efraims» prezidents Ivars Kalniņš: «Man prieks, ka esam atraduši sadarbības iespējas kopīgu projektu realizācijā. Personiski esmu

arī pateicīgs, ka man uzticēja grāmatas «Nedzirdīgo kultūras» sacerēšanu. Tas bija darbs, kas man atklāja daudz ko jaunu pašam par sevi, par nedzirdīgo kultūras sasniegumiem Latvijā.»

Gunta Anča, apvienības «Sustento» vadītāja: «Būt nedzirdīgam nenozīmē būt nesadzirdētam — to savas 85 gadu jubilejas laikā pierādījusi Latvijas Nedzirdīgo savienība, aizstāvot nedzirdīgo cilvēku tiesības. Mēs esam lepni, ka LNS ir arī aktīva dalīborganizācija «Sustento» 24 organizāciju pulkā.»

Arvien plašāka vēršas sadarbība ar dažādām starptautiskām organizācijām. LNS ir dalīborganizācija Pasaules nedzirdīgo federācijā (no 1992) un Eiropas Nedzirdīgo organizācijā (no 2004) senākas draudzības saites vieno ar Bavārijas Nedzirdīgo organizāciju, tagad tādas veidojas ar vairākiem partneriem ES projektos. Ik pa laikam LNS mītnē iegriežas gan oficiāli, gan individuāli viesi ar vēlmi tuvāk iepazīt mūsu LNS un tās ļaudis.

Integrācija darbībā

Caur kultūru uz sapratni

Visvieglāk divu pasaulu — klusuma un skaņu pārpilnās — tuvināšanās un saprašanās veidojas kultūras apmaiņas procesā.

Daudzus gadus šī barjera šķita nepārvarama un katra puse dzīvoja savā nošķirtībā. Kā izņēmumu un spilgtu notikumu vēsture glabā faktu, ka kultūras nama «Rītausma» dejotāji piedalījās Vispārējo Dziesmu un deju svētku koncertā (1964).

Tikai Atmodas vēsmu skarti, brīvās Latvijas demokrātijas gaisotnē nedzirdīgie ļaudis sadūšojās pieteikt sevi plašākai sabiedrībai — sākās tas ar Nedzirdīgo dienu Jāņa sētā, Vērmaņdārzā, ar festivāla gājieniem Latvijas pilsētas ielās un TV pārraidēm ar surdotulkojumu.

Bet nu jau Nedzirdīgo dienā lieli koncerti notiek Kongresu namā, ir regulāra piedalīšanās savu pilsētu masu pasākumos, panākumi deju un dramatisko kolektīvu skatēs, risinās sadraudzības pasākumi starp dažādām dzirdīgo un nedzirdīgo organizācijām, koncertēšana dzirdīgo sarīkojumos utt.

Rezultāti ir pārsteidzoši, jo šajā procesā dzirdīgie ļaudis iesaistās visai aktīvi un atsaucīgi. It īpaši te atzīmējama abu pušu aktīvā sadarbšanās Raiņa skolā. Par to liecina daudzie ielūgumi mūsējiem piedalīties dažādos pasākumos, kā arī dzirdīgo vēlme pašiem apgūt nedzirdīgo kultūras elementus. Lūk, jaunākais piemērs!

Inese Immure, Raiņa skolas melodeklamāciju grupas «Alias» vadītāja: Kā zināms, Eiropā Kijevā šī gada 19. maijā no Latvijas uzstāsies jaunie dziedātāji Valters un Kaža. Pirms pāris mēnešiem saņēmām lūgumu no viņu dziesmas «Karš nav beidzies» autora M.Freimaņa — iemācīt pušiem piedziedājumu zīmju valodā. Ķērāmies pie darba, meklējām piemērotas zīmes latviešu, amerikāņu, zviedru, starptautiskajā zīmju valodā. Radījām pat jaunas.

Rezultātu varēsim vērot 19. maijā Eiropas pārraidē LTV I, kad dziedātāji zīmju valodā izpildīs dziesmas pēdējo pantu, tādējādi uzrunājot visas Eiropas nedzirdīgos.

LNS iestādes un organizācijas

Pašlaik LNS logo un šo trīs burtu kombinācija rotā vairāku juridiski patstāvīgu uzņēmumu nosaukumus, kuru īpašnieks ir LNS. To vidū: Surdotehniskās palīdzības centrs, Komunikācijas centrs, Zīmju valodas centrs, kultūras centrs „Rītausma”, LNS Nekustamie īpašumi, Daugavpilī - „LNS Dane”.

Zīmju valodas centra vadītāja L.Janševska: „Centra uzdevums ir pētīt un attīstīt latviešu zīmju valodu, veidot metodiku šīs valodas apguvei un to mācīt. Šajā nolūkā ar dažādu fondu atbalstu projektu konkursos iegūtu finansējumu palīdzību esam izdevuši vairākas vārdnīcas, arī videovariantā. Katru gadu notiek zīmju valodas pamatu apguves kursi ...”

Komunikācijas centra valdes priekšsēdētājs E.Vorslovs: „Komunikācijas centra (KC) statūtos noteiktais mērķis ir veikt komercdarbību nolūkā nodrošināt

nepieciešamās informācijas un komunikācijas iespēju pieejamību nedzirdīgajiem cilvēkiem.

KC pamatdarbība bāzējas uz nedzirdīgo zīmju valodas tulku pakalpojumu sniegšanu visā to daudzveidības spektrā, plaši pielietojot arvien mūsdienīgākas komunikāciju tehnoloģijas.

*Komunikācijas tehnoloģijas pēdējos gados attīstās ļoti strauji. Ja pirms četriem gadiem saziņai galvenokārt izmantojām faksus un teksta telefonus, tagad par galvenajiem saziņas līdzekļiem kļūst **mobīlie telefoni** (SMS, MMS, GPRS) un uz **interneta tehnoloģijām** bāzētie saziņas līdzekļi (e-pasts, dažādi interneta messengeri u.c). Arī pārskatāmā nākotnē par nedzirdīgo galvenajiem saziņas līdzekļiem būs uz šīm tehnoloģijām bāzētie pakalpojumi, jo to iespējas ir ļoti plašas.*

Jubilejas reizē KC kolektīvs mūsu māmuļai LNS un tās biedriem novēl-neapstāties pie 85 gadu garumā sasniegtā, bet mainīties līdz laikmetam un nebaidīties pārmaiņu, kļūt vēl stiprākiem turpinot iesākto. Nenolaist rokas grūtību priekšā, bet turpināt sevi pilnveidot, gan apgūstot jaunās komunikāciju tehnoloģijas, gan citas zināšanas, bez kurām mūsdienās nevar iztikt, tad arī skats uz dzīvi kļūs gaišāks. Lai savienība kļūst par biedru kopīgi būvētu māju, kur gribas atgriezties pēc grūtas darba dienas, kur gribas patverties negaisa laikā, kur

....

KC kolektīva attieksmi pret LNS un tās biedriem labi raksturo vārdi no tulku kora dziesmas: „... mēs jūs mīlam, un tas nav noslēpums !” un “ ...ieklausies vēlreiz klusumā – tu vari dzirdēt tik un tā !”

No redakcijas

Kopsolī ar LNS

Lielāko pusi no LNS 85 gadu mūža tai blakus pusgadsimtu kā uzticams līdzgaitnieks vienmēr soļojis laikraksts «Kopsolī».

Sācis no nelielas dažu mašīnraksta lappušu informācijas 1954. gadā (*Apkārtraksts*), piedzīvojis stabilu attīstību (iespiests tipogrāfiski no 1959. gada), nosaukumu un redaktoru maiņu, pat aizliegumu uz pāris mēnešiem (1970), tas tomēr nonācis pie saviem lasītājiem līdz mūsdienām un nu kā informācijas avots viņiem kalpo līdztekus citām modernākām laikmeta parādībām, tādām kā video, internets u.c.

Šais gados redakcijas ļaudis bijuši kopā ar saviem lasītājiem ne tikai melnbaltās vai krāsainās avīžu lappusēs, bet daudzos citos pasākumos — braucienos pa Latviju un ārzemēs, eiroceļojumos biedrībās, preses ballēs, jubilejās, loterijās, semināros un vēl, un vēl...

LNS 85 gadi ir arī laikraksta svētku diena, un tās atskaņas mēs visi jutīsim vēl ilgi arī šī gada numuros. Ko labu vēlēt, ko sirsnīgu teikt savai savienībai šajos svētkos — par to domājuši daudzi jo daudzi. Mēs, redakcijas ļaudis, pievienojamies visiem tiem un teiksim: mēs nevaram izdarīt visu, bet kaut ko paveikt varam — *mēs neatteiksimies izdarīt visu, ko spējam. Par LNS nākotni!*